

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
Creative Leadership of Executives Affecting Community Relations
Operations in Schools under Samutprakarn
Primary Education Service Area Office 1

วิชาญชัย เลิศสงคราม*, ธาดา สิทธิธาดา**

Wichanchai Lertsongkham*, Thada Siththada**

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Master of Education Program in Educational Administration Sunandha Rajabhat University

Received: February 17, 2022 Revised: August 10, 2023 Accepted: November 16, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 63 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชน และครู รวมทั้งสิ้น 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) การดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านวิสัยทัศน์ ตามลำดับ มีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรเท่ากับ .775 ค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 60 ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการพยากรณ์เท่ากับ .358 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Y} = 1.066 + 0.421X_4 + 0.322X_1$$

$$\hat{Z} = 0.461Z_4 + 0.344Z_1$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, การดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชน

Abstract

This study aimed to 1) the levels of Creative Leadership of school administrators under the Samutprakarn Primary Education Service Area Office 1 , 2) the levels of community relations operations in the schools under the Samutprakarn Primary Education Service Area Office 1 , and 3) Creative Leadership of Executives Affecting Community Relations Operations in Schools under Samutprakarn Primary Education Service Area Office 1 . The sample of this study were 63 schools under Samutprakarn Primary Education Service Area Office 1 . The respondents were school administrators, community relations operations heads, teachers total 315 persons. The research instrument was a survey with a reliability of 0.99 . Data analysis was done using percentages, means, standard deviations, Pearson product-moment correlation coefficients, and Stepwise Multiple Regression Analysis. The study found that 1) the overall levels of Creative Leadership of school administrators under the Samutprakarn Primary Education Service Area Office 1 were at a high level in all aspects, 2) the overall levels of community relations operations in the schools under the Samutprakarn Primary Education Service Area Office 1 were at a high level in all aspects, and 3) The Administrative Creative Leadership affecting the community relations operations in the schools under the Samutprakarn Primary Education Service Area Office 1 included creative thinking and vision respectively. The Multiple correlation coefficient (R) was .775, the predictive power was 60 percent, the standard error of prediction was .358, and statistical significance was at the .01 . They could be written as a predicting formula for unstandardized scores and a predicting formula for standardized scores, as shown below.

$$\hat{Y} = 1.066 + 0.421X_4 + 0.322X_1$$

$$\hat{Z} = 0.461Z_4 + 0.344Z_1$$

Keyword: Creative Leadership, Community Relations Operations

บทนำ

การศึกษา คือรากฐานของการพัฒนา และอนาคตของประเทศ บทบาทหลักในการพัฒนาคนทุกช่วงวัยตลอดชีวิต ที่จะต้องคำนึงถึงการผลิตคนที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาในทุกด้านให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า สำหรับการจัดการศึกษาของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งได้กำหนดให้มีการบริหารการจัดการศึกษาโดยได้จัดการบริหารโดยมุ่งเน้นเอกภาพเชิงนโยบาย และมุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดคุณภาพเป็นสำคัญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักในการจัดการและส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม ฐานความรู้ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ในการปฏิรูปการศึกษามุ่งให้เกิดคุณภาพการจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบ บุคคลที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมีความเป็นภาวะผู้นำและผู้ที่คอยประสาน

ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอน และการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำ มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องมี เพราะในยุคของการแข่งขันจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จหรือเป้าหมายที่วางไว้ การศึกษาภาวะผู้นำมีพัฒนาการมาโดยตลอด ส่วนใหญ่แล้วจะมีมุมมองแบบเดิม ๆ คือ คุณลักษณะ พฤติกรรม สถานการณ์และการบูรณาการซึ่งแม้จะมีความสำคัญและจำเป็นแต่แนวคิดไม่เพียงพอที่จะอธิบายเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคใหม่และการศึกษาของไทย

สถานศึกษาถือว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด ซึ่งในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน จึงจำเป็นต้องมีงานสัมพันธ์ชุมชนเพื่อให้เกิดการประสานงานบริหารให้เป็นระบบ เกิดจากความร่วมมือเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้ตรงตามความต้องการหรือตามบริบทของชุมชนนั้น ๆ งานสัมพันธ์ชุมชนเกิดจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกเข้ามามีบทบาทในสถานศึกษา ทำให้ครูและผู้บริหารนักเรียน และประชาชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกันเพื่อแก้ปัญหาการศึกษา เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชนเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจชุมชนดี สถานศึกษาเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชนสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิดมีทักษะในการทำงาน และมีบุคลิกลักษณะพฤติกรรมอันดีงามสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนสถานศึกษาจะต้องมีความใกล้ชิดกับชุมชนและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ร่วมกับชุมชน ในการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนจะต้องเกิดจากการร่วมมือทั้งผู้บริหารและครูในสถานศึกษา เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ปกครอง ในการบริการชุมชน การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน การประชาสัมพันธ์ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ และงานคณะกรรมการสถานศึกษา งานสัมพันธ์ชุมชนจากที่กล่าวมาจะช่วยให้เกิดความไว้วางใจแก่ผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้ามามีการศึกษาในสถานศึกษาและช่วยให้เกิดความร่วมมือในการช่วยเหลือสถานศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะครูที่ปฏิบัติงานที่อยู่ภายในโรงเรียนวัดบางโปรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนางานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างถูกต้องตามวิถีของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร และการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 72 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 63 แห่ง มีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็น สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 63 แห่ง

2. ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูล สถานศึกษาละ 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน 2) หัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนจำนวน 1 คน และ 3) ครูจำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 315 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 315 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป หัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชน และครูผู้สอน แล้วนำวันเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปให้

ด้วยตนเอง

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พร้อมนำแบบสอบถามมาทำการลงรหัส เพื่อนำไปประเมินผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จากการหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นรายด้านและภาพรวม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบระดับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1961)
3. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 ระดับการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จากการหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นรายด้านและภาพรวม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบระดับการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1961)
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r_{xy}) และมีการแปลผลในกรณีที่มีค่า r_{xy} เป็นบวก
5. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 59.68 และเพศชาย จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 40.32 ตามลำดับ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ อายุต่ำกว่า 31 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 23.18 อายุ 41-50 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.54 และอายุ 51-60 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 ตามลำดับ วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 60.32 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 36.82 ระดับปริญญาเอก 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86 ตามลำดับ ประสพการณ์ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานมาแล้วไม่เกิน 6 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 39.68 รองลงมาคือ อายุ 6 - 10 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 32.38 อายุมากกว่า 20 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 อายุ 11 - 15 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.84 อายุ 16-20 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 ตามลำดับ

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมในทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านจินตนาการ และด้านความยืดหยุ่นในการบริหารงาน ตามลำดับ

3. การดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การให้บริการชุมชน และการสนับสนุนจากชุมชน ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .686 ถึง .754 โดยด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์กันภายในตัวแปรอยู่ในระดับสูง และด้านจินตนาการ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านความยืดหยุ่นในการบริหารงานมีความสัมพันธ์กันภายในตัวแปรอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณารายด้านพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สูงสุดคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ รองลงมา ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจินตนาการ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านความยืดหยุ่นในการบริหารงาน ตามลำดับ

5. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีตัวแปรทั้งหมด 2 ตัวแปร ที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านวิสัยทัศน์ ตามลำดับ โดยทั้ง 2 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันทำนายพยากรณ์ และมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 60.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ มาอภิปรายผลตามรายละเอียดต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมในทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน

ความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านจินตนาการ และด้านความยืดหยุ่นในการบริหารงาน ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความกล้าคิด กล้าทำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้เสมอจึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2556) กล่าวถึงหน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่ก้าวหน้าทันสมัยสร้างสรรค์ ตามทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นอีกภาวะผู้นำหนึ่งที่สำคัญในปัจจุบัน ซึ่งตรงกับแนวคิดของไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553) ได้กล่าวว่าผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นปฏิกิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการในโลกแห่งอนาคตโดยการคิด การไตร่ตรอง อย่างละเอียดรอบคอบในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความกดดันและท้าทายทุกยุค ทุกสมัยจะมีผู้นำเกิดขึ้นเสมอ

2. การดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การให้บริการชุมชน และการสนับสนุนจากชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ กิจกรรมต่าง ๆ ของทางสถานศึกษาให้แก่ชุมชนทราบ ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์นี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ที่ได้กล่าวถึงหลักของการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียนจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณินิจ กฤษนาม (2553) ที่สรุปถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจะต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

3. ผลวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านวิสัยทัศน์ ตามลำดับ สามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้ ร้อยละ 60.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสิ่งสำคัญต่อการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษานั้นต้องเริ่มจากผู้บริหารต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีเหตุผล มีความคิดแปลกใหม่กล้าคิด กล้าทำ เชื่อมั่นในตนเอง คิดอย่างเป็นระบบ ไม่มองข้ามรายละเอียด ปรับเปลี่ยนความคิดการกระทำ และวิธีการตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชาญฉลาด เพื่อให้เกิดความสำเร็จขึ้นในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2554) ได้แสดงทัศนคติว่า ผู้บริหารจะต้องมีลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำผู้อื่น ประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศ โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของกรองทิพย์ นาควิเชตร (2552) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องผลักดันให้ผู้ร่วมงานร่วมปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอันดีงามด้วย การคิดต่าง คิดเชิงสร้างสรรค์ คิดหลายทางหลายมิติ คิดเป็นประโยชน์ คิดบวกและคิดแก้ไขปัญหาด้วยความรับผิดชอบอย่างเป็นจริงและปฏิบัติได้อย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัย Robbins (2005) พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร บุคลากรจะมีส่วนร่วมและพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความผูกพันกัน ในองค์กร ผู้บริหารจะต้องสร้างแรงจูงใจให้แก่พนักงานในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 5 ด้าน ไปใช้ ในการพัฒนาการบริหารงานสถานศึกษา และควรมุ่งเน้นการพัฒนาด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการฝึกฝนคิดหาคำตอบให้ได้หลากหลาย มีเหตุผล มีความคิดแปลกใหม่กล้าคิด กล้าทำ เชื่อมั่นในตนเอง คิดอย่างเป็นระบบ ไม่มองข้ามรายละเอียด ปรับเปลี่ยนความคิดการกระทำ และวิธีการตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้การบริหารในสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 2 ด้านนี้ ไปปรับใช้ในการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านวิสัยทัศน์ เพื่อให้การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา เพื่อนำผลข้อมูลการวิจัยที่ได้มาประกอบการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาความคาดหวังของครูและบุคลากรทางการศึกษา ต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับใช้ในการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา เพื่อร่วมกันพัฒนาการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาหรือส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ จันทโชติ. (2556). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : อีรสาสน์ พับลิชเชอร์ จำกัด.
- กฤษณะพล อัมระนันท์. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่แก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

สถานศึกษาอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ธีระ รุญเจริญ. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- คณินิจ กฤษนาม. (2553). การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเครือข่ายจังหวัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จักกฤษณ์ โปตาพล. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- จันจิรา น้ำขาว. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑามาส ชื่นห้วน. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ดวงแข ข่านอก. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- น้องนุช แผลงผึ้ง. (2558). การศึกษาและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านสะพานสี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.